

**АНСАМБЛЬ СКРИПАЛІВ У СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ
МИСТЕЦТВІ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ВИКОНАВСЬКИХ КОЛЕКТИВІВ)**

Аналізується виконавська діяльність сучасних українських ансамблів скрипалів

Ключові слова: ансамбль скрипалів, ансамблеве музичне виконавство, українська музична культура, педагогічна практика, концертна діяльність.

Анализируется исполнительская деятельность современных украинских ансамблей скрипачей.

Ключевые слова: ансамбль скрипачей, ансамблевое музыкальное исполнительство, украинская музыкальная культура, педагогическая практика, концертная деятельность.

Analyzes the performance work of contemporary Ukrainian violin ensemble.

Key words: violin ensemble, band music performance, Ukrainian musical culture, pedagogical practice, concerto activity.

Ансамблеве мистецтво — найважливіша складова музичної культури. Його творче функціонування й художній розвиток нерозривно пов'язані з вокальною та інструментальною сферами, концертною і музично-театральною традицією.

Яскравим репрезентантом ансамблевого мистецтва в інструментальній сфері є ансамбль скрипалів. Цей ансамблевий різновид набув значного поширення у світовому та вітчизняному художньо-інформаційному просторі, має величезні й самобутні властивості, виявлені в його виконавському складі й виражальних можливостях, зокрема в темброво-фонічній специфіці.

Семантика поняття «Ансамбль скрипалів» корелює з усталеним у музикології поняттям «ансамбль», яке у виконавській практиці найчастіше трактують як «спільний творчо-виконавський процес, що спричиняє технологічну і художню координацію всіх учасників» [13], та як «співпрацю, спрямовану на досягнення художньо-виконавського результату» [13].

Відповідно, ансамбль скрипалів є виразником специфічного синтезу властивостей, загалом притаманних ансамблю як виконавському колективу, та особливої виконавської музично-комунікативної ситуації.

Ансамбль скрипалів посідає важливе місце в жанровій ієрархії ансамблевого, насамперед камерно-ансамблевого, мистецтва. Творчий потенціал, притаманний цьому різновиду інструментального музичного мистецтва, сприяє його постійному розвитку в багатьох художніх проявах та аспектах. Безперервно еволюціонуючи, цей музично-виконавський жанр «напрацьовує» власні мистецькі засоби

та прийоми виразності, розвиваючи кращі традиції ансамблевого виконавства. Різноманітність і обсяг репертуару свідчать про постійну увагу до цього жанру багатьох поколінь митців — виконавців, композиторів і викладачів.

Проте, незважаючи на значну поширеність, художню значущість і суттєву роль ансамблю скрипалів у концертно-виконавській та педагогічній практиці, він дотепер є одним з найменш досліджених мистецьких явищ у музикознавстві, зокрема українському. До проблематики ансамблю скрипалів звертаються найчастіше на емпіричному та методико-практичному рівнях [13]. Попри деяке висвітлення в музикознавчій літературі окремих аспектів та характеристик існування ансамблю скрипалів, загалом це мистецьке явище не набуло цілісного теоретичного обґрунтування й усебічного розгляду. У вітчизняній музичній науці дотепер немає спеціальних досліджень, спрямованих на виявлення іманентної виконавсько-жанрової специфіки ансамблю скрипалів, особливостей його історичної еволюції та сучасного стану.

Актуальність дослідження зумовлена загальнонауковим інтересом до проблем ансамблевої культури в цілому та необхідністю теоретичного осмислення ансамблю скрипалів як феномену музичного мистецтва.

Мета — визначити специфіку сучасного мистецького буття ансамблю скрипалів на прикладі виконавської діяльності колективів Східного регіону України. Теоретичним підґрунтям статті є праці з теорії та історії камерно-ансамблевого мистецтва, історії та теорії інструментального (насамперед скрипкового) виконавства та педагогіки. Запропонована розвідка ґрунтується на дослідженнях Д.Благого, Ю. Волощука, Л. Гаккеля, Т. Гайдамович, Л. Гінзбурга, А. Готліба, В. Зеленіна, Ж. Кліменка, Р. Мезинського, А. Микитки, І. Польської, Л. Раабена та ін. Матеріал статті пов'язаний також із узагальненням власного виконавського та педагогічного досвіду автора.

Найбільшій актуалізації ансамбль скрипалів як мистецький феномен та жанр музично-виконавського мистецтва набув у ХХ ст. Саме в цей історичний період відбувалася діяльність найяскравіших творчих колективів, що розкривають нові грані й можливості такого ансамблю та сприяють збагаченню уявлень щодо його художньо-виконавського потенціалу. Взірцем яскравого концертного життя скрипкового ансамблю в музиці ХХ ст. став уславлений ансамбль скрипалів Великого театру (м. Москва), що є визнаним еталоном художньої досконалості в цій жанровій сфері. Творчість означеного колективу набула широкого мистецького резонансу в усьому світі та відіграла виняткову роль у популяризації і активізації скрипкового ансамблевого виконавства.

Діяльність ансамблю скрипалів Великого театру на теренах колишнього СРСР (зокрема в Україні) сприяла суттєвому підвищенню

ролі скрипкового ансамблевого мистецтва у виконавській та педагогічній практиці. Так зокрема виникла значна кількість скрипкових ансамблів у музично-освітній сфері, яка репрезентувала різні рівні професіоналізму — від музикантів-початківців до майстрів-віртуозів.

В українській музичній культурі розвиток ансамблево-інструментального виконавства був тісно пов'язаний з композиторською творчістю в ансамблевих жанрах, спрямованою на створення власних форм, які відповідали сутності національного мистецтва, ментальним особливостям. На розвиткові української ансамблевої музики у ХХ ст. загалом позначились: утвердження національного стилю, розширення жанрово-стильових меж композиторської творчості, збагачення образно-художнього змісту творів актуальною тематикою, опанування комплексу сучасних музично-виражальних засобів, а також постійне підвищення рівнів виконавської майстерності вітчизняних митців.

Ансамбль скрипалів як різновид ансамблево-виконавської творчості в українському інструментальному мистецтві активізувався в другій половині ХХ ст. Основними сферами його творчого побутування в сучасній українській музиці стають концертне виконавство та педагогіка.

Як форма творчо-виконавської діяльності ансамбль скрипалів являє собою мистецький колектив, створений за принципом поєднання темброво-однорідних музичних інструментів, а саме скрипок. Особливе місце ансамбль скрипалів посідає в педагогічному процесі, функціонуючи майже в усіх закладах музичної освіти різних рівнів — від дитячих музичних шкіл, ліцеїв мистецтв, музичних училищ та коледжів, спеціальних музичних шкіл-інтернатів до вищих музичних закладів III та IV рівнів акредитації (консерваторій, інститутів, академій, університетів культури й мистецтв). Ансамблі скрипалів функціонують також у структурі вищих навчальних закладів немистецької спрямованості (зокрема технічних університетах та ін.)

Вони є постійними учасниками різноманітних мистецьких акцій — конкурсів, творчих оглядів і фестивалів ансамблевої музики різних рівнів музично-професійної підготовки. Метою проведення подібних заходів є популяризація надбань класичної і сучасної музики, скрипкового ансамблевого музикування, пошуки нового репертуару та відповідних сучасних форм його репрезентації в цій сфері, демонстрація діапазону професійної майстерності та художньо-виконавських можливостей.

Показником мистецької екзистенції ансамблю скрипалів в українській музиці сьогодення можна вважати запропонований нижче вибірковий огляд виконавської діяльності східноукраїнських колективів (зокрема міст Харків, Полтава, Дніпропетровськ), які ілюстру-

ють, на нашу думку, розмаїття рівнів і творчої спрямованості цього мистецького жанру.

Активно концертує колективом на сучасному етапі розвитку розглядуваного жанру в Україні є ансамбль скрипалів «Віоліно» (м. Дніпропетровськ), який опікує однойменне юнацьке музичне товариство. Ансамбль активно гастролює як у Східній, так і в Західній Україні (Івано-Франківськ, Коломия, Дрогобич, Ужгород, Львів). До складу ансамблю входять музиканти зі Східного та Південного регіонів України, зокрема з Дніпропетровська, Харкова, Луганська, Мелітополя, Нікополя. За оцінкою лауреата міжнародних конкурсів скрипалів проф. Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка Лідії Шутко, ансамбль «Віоліно» є «яскравим високопрофесійним колективом, музиканти якого здатні до глибокого проникнення в стиль виконуваних творів різних епох і різних національних шкіл» [11]. Як підкреслює керівник Львівського камерного оркестру проф. Г. Павлій, високі мистецькі досягнення цього ансамблю є насамперед заслугою керівників — директора-менеджера С. Ліб і професора — керівника з Харкова Л. Холоденка [11].

На Полтавщині активним музично-концертним життям, високою професійною майстерністю позначена діяльність ансамблю скрипалів «Академ» (керівник — О. Абрамов, концертмейстер — І. Абдуллаєва). Створений у 2002 р. при ДМШ № 3 в Полтаві, цей ансамбль набув активного мистецького розвитку в іншому статусі, продовживши свою діяльність у Полтавській державній аграрній академії, яку репрезентує й нині. Як зазначається на офіційному сайті Полтавського міського будинку культури, до складу цього колективу «входить переважно студентська й учнівська молодь міста» [3]. Основу репертуару ансамблю складають найвідоміші твори світової класичної музики.

Ансамбль «Академ» є лауреатом конкурсу-фестивалю ансамблевої музики (м. Харків, 2002) міжнародного конкурсу «Синій птах» (м. Сімферополь, 2004) всеукраїнського фестивалю художньої творчості «Софіївські зорі» (м. Умань, 2009) та всеукраїнського фестивалю-конкурсу класичної музики і співу «Золота ліра — 2008» (м. Дніпропетровськ), міжнародного фестивалю-конкурсу молодих виконавців «Кримська весна — 2007», «Кримська весна — 2009» (м. Ялта) [3].

У концертній виконавській традиції м. Харків значне місце посідають ансамблі скрипалів, які функціонують у структурі вищих навчальних закладів, зокрема Харківській державній академії культури, Національному технічному університеті («ХПІ»), Народній українській академії, Харківській гуманітарно-педагогічній академії та ін.

Серед студентських ансамблів скрипалів Харкова самотнім і витонченим виконавським стилем відзначається творчий колектив Харківської державної академії культури «Vivat Akademia»,

заснований у 2000 р. Учасники цього скрипкового ансамблю є студентами факультету музичного мистецтва ХДАК. Художнім керівником колективу «Vivat Akademia» є старший викладач кафедри інструментів духового та естрадного оркестрів Харківської державної академії культури Сергій Юрійович Романенко. Під час становлення колективу партію фортепіано виконувала концертмейстер кафедри П. В. Кириченко. В останні роки фортепіанну партію виконують студенти 4 курсу означеного факультету: Г. Коломієць, А. Калініченко. Кількісний склад учасників «Vivat Akademia» варіюється від 6 до 12 осіб. Ансамбль є лауреатом всеукраїнського конкурсу молодих виконавців «Слобожанський вернісаж» (2010). Стильовий діапазон виконуваних творів цього ансамблю майже не обмежений — від композицій доби бароко XVII ст. до опусів XX ст., зокрема Д. Шостаковича («Романс», «Іспанський танок» з музики до к/ф «Овід»), К. Караєва («Павана», «Танок»), І. Фролова («Жарт-сувенір»). Суттєву роль у репертуарі колективу «Vivat Akademia» посідають твори відомих сучасних українських композиторів, серед яких слід особливо відзначити імена М. Скорика («Мелодія», «Іспанський танок») та композитора В. Птушкіна. Зокрема репертуар ансамблю містить такі відомі твори зазначеного харківського автора, як «Піднесене й земне», «Вокаліз», «Вічний рух», «Романс пам'яті Шостаковича» тощо. Значну увагу керівник ансамблю приділяє також далученню до виконавської палітри ансамблю скрипалів популярних творів з репертуару відомих поп — і рок — груп, зокрема «Бітлз» («Yesterday»).

Ансамбль веде активну концертну діяльність (перш за все в академії), бере участь у культурному житті міста і за його межами. Так, наприклад «Vivat Akademia» є постійним учасником концертів, які проводяться Російським культурним товариством у м. Харків.

Одним з найкращих виконавських колективів міста є лауреат Національного конкурсу ім. М. В. Лисенка Харківський молодіжний ансамбль скрипалів «Натхнення» Народної української академії, створений у 1998 р. Його засновником і художнім керівником є відомий харківський музикант Валентин Михайлович Білоцерківський.

Творчий колектив ансамблю «Натхнення» складається з одинадцяти учасників старших класів і студентів зазначеного навчального закладу. Високопрофесійне звучання ансамблю зумовлене об'єднанням індивідуальностей, котрі здатні до співпраці й утворення художньої цілісності.

Слід підкреслити, що спеціальний репертуар для ансамблю скрипалів як такого композитори створюють нечасто. Саме тому програми подібних колективів частіше складаються з різноманітних за походженням та виконавською специфікою (вокальних, інструментальних, оркестрових або призначених для сольного виконання) авторських творів у художньому перекладенні для скрипкового ансамблевого складу. Не винятком є і репертуар ансамблю «Натхнення», який

вирізняється певним жанрово-стильовим розмаїттям. У виконавській програмі «Натхнення» — обробки народнопісенної творчості (здійснені переважно самим керівником ансамблю Білоцерківським), зразки музики європейського бароко, класико-романтичні композиції та твори авторів ХХ ст. Значну частину репертуару цього ансамблю складають також обробки сучасних естрадних і джазових мелодій.

«Натхнення» — відомий у місті Харків виконавський колектив. Широкий його популяризації сприяла активна концертна діяльність: численні виступи в залах Харківської філармонії, Будинку органної та камерної музики, на сцені Харківського оперного театру ім. В. Лисенка, відкритих майданчиках міста тощо. Ансамбль неодноразово брав участь у різних мистецько-культурних програмах харківського телебачення, таких як «Автограф для вас», «Грані часу», «Камертон», «Культура», «Мелограф», «Мистецтво вічне», «Сьома студія» та ін [1].

«Натхнення» є лауреатом і дипломантом міжнародних фестивалів, переможцем багатьох виконавських конкурсів і оглядів, зокрема обласного фестивалю «Студентська весна», всеукраїнського фестивалю «Барви осені», міжнародних фестивалів «Конвалія — 2006» та «Fortissimo — 2006», Міжнародного фестивалю польської музики ім. К. Шимановського (2007) та міжнародного фестивалю «Квітка Надії» (Туреччина, 2008).

У 2004 р. ансамбль «Натхнення» був удостоєний звання «Зразковий», а у 2009 р. отримав почесне звання «Народний художній колектив». «Як зазначено на сайті самого ансамблю, цей колектив постійно перебуває у творчому пошуку і відкриває все нові мистецькі горизонти» [1].

Широко відомим у Харкові є й ансамбль скрипалів «Експромт», заснований у 2002р. на базі Палацу студентів Національного технічного університету («ХПІ»). Художнім керівником і наставником цього колективу є Н. В. Чистякова. Ансамбль бере активну участь не тільки в культурному житті університету, але й за його межами.

Нинішнє буття колективу є віддзеркаленням великого творчого шляху і плідної праці, що відзначено в почесному званні «Народний колектив профспілок України». Ансамбль «Експромт» є лауреатом і дипломантом багатьох творчих змагань і оглядів, зокрема всеукраїнського фестивалю-конкурсу аматорського музичного мистецтва «Чарівний камертон», міського конкурсу художньої самодіяльності «Студентська весна — 2010», у якому посів перше місце. До репертуару ансамблю входять твори вітчизняної та зарубіжної класики, джазові мініатюри, а також популярні твори композиторів ХХ ст. [2].

Інший тип сучасного мистецького життя ансамблю скрипалів ілюструє творчий колектив «Чарівність» Харківської гуманітарно-педагогічної академії. Ансамбль створений у 2006 р. за підтримки

ректора університету, професора Г. Ф. Пономарьової — справжнього цінителя і пропагандиста музичного мистецтва. Художнім керівником (одночасно концертуючим учасником) цього колективу є доцент ХДПА Василь Тимофійович Дмитренко.

Творча діяльність ансамблю «Чарівність» нерозривно пов'язана з університетським навчально-виховним процесом, зокрема з підготовкою майбутніх педагогів-музикантів. Утім концертна й музично-просвітницька діяльність цього художнього колективу стала яскравим культурним явищем у громадському житті міста і Слобожанщини. Ансамбль набув визнання фахівців у музично-виконавській та музично-освітній сферах. Виступи колективу набули висвітлення в професійній музичній критиці та міській пресі.

До складу художнього колективу ввійшли музиканти-інструменталісти факультету мистецтв і художньої освіти університету. Кожен з них, по суті, є солістом своєї партії, яскравою індивідуальністю.

У репертуарі ансамблю представлені класичні твори, зокрема А. Вівальді («Канон»), В. А. Моцарта («Менует»), а також зразки сучасної музичної творчості, насамперед в естрадному жанрі («Таємничий сад» З. Прейснера, «Одного разу в Америці» Е. Морріконе, «Над Хвилями» Р. Роджа).

Значне місце в репертуарі колективу посідають обробки українських народних пісень, автором яких є сам керівник ансамблю В. Т. Дмитренко. Серед найяскравіших творів цього художнього спрямування — обробки «Ой ти, дівчино», «Чорні брови, карі очі», «Гопак» та ін.

Своє виконавське мистецтво ансамбль скрипалів Харківської гуманітарно-педагогічної академії неодноразово презентував на різних оглядах та конкурсах, які відбувалися як в академії, так і в інших закладах міста. Значною творчою подією в історії цього колективу, ознакою підвищення його виконавсько-професійної майстерності можна вважати участь ансамблю «Чарівність» у всеукраїнському конкурсі «Слобожанщина» (2010). На цьому відповідальному творчому змаганні колектив став дипломантом і засвідчив свій потужний мистецький потенціал.

Ансамбль скрипалів «Чарівність» веде активну концертну діяльність, виступає на провідних сценах міста, зокрема в Харківській обласній філармонії, міських будинках культури. За період свого творчого життя колектив набув популярності в місті та завоював симпатії слухачів.

Серед численних ансамблів скрипалів, репрезентованих на сучасному етапі в Східній Україні, слід відзначити також учнівські колективи, які функціонують у структурі професійних музичних навчальних закладів (спеціальні музичні школи-інтернати), шкіл естетичного спрямування, насамперед у ДМШ.

У першій українській столиці — місті Харків — подібні ансамблі існують майже в усіх п'ятнадцяти дитячих музичних школах, школах мистецтв, ліцеї мистецтв, а також у спеціальній музичній школі-інтернаті (ХССМШ-І). Ансамблі скрипалів ДМШ поєднують, за традицією, учнів молодших (з першого по четвертий) і старших (з п'ятого по сьомий) класів та являють собою творчі колективи, які створені на своєрідному поєднанні однотипних музичних інструментів, а саме — скрипок.

У ДМШ №7 ім. М. П. Мусоргського Харкова існує ансамбль скрипалів під загальною назвою «Консонанс» (керівники К. І. Дрига та Н. І. Жученко, який складається, як зазначалося вище, з двох самостійних, але водночас взаємопов'язаних структур — старшої і молодшої груп. Загалом в ансамблевому класі навчаються більше двадцяти юних скрипалів.

Ансамбль «Консонанс» є постійним учасником і переможцем багатьох фестивалів та конкурсів. За останні роки колектив став дипломантом Відкритого фестивалю-конкурсу музичних ансамблів (2010), Відкритого біенале дитячої творчості «від 5 до 10» (2011) та лауреатом (диплом 3 ступеня) всеукраїнського фестивалю-конкурсу мистецтв «Джерело талантів» (2011).

Слід особливо відзначити специфіку репертуарного спрямування цього музичного колективу. Підібрані керівниками різнохарактерні художні твори уможливають їх виконання як в окремих вікових групах, так і у звідному складі ансамблю, що поєднує учнів різної музичної підготовки. П'єси з яскравою й наспівною мелодією та звучним другим голосом (переважно на відкритих струнах), що легко запам'ятовуються й сприймаються емоційно, є основою репертуару молодшого складу ансамблю. До таких належать інструментальні обробки українських («Журавель») та інонаціональних (російська «Як пішли наші подружки» та чеська «Зозуля») фольклорних зразків, популярні мелодії радянських авторів («Колискова» І. Дунаєвського та ін.)

Музичний репертуар старшої групи скрипкового ансамблю є більш складним за своїми художньо-стильовими та технічно-виконавськими ознаками, п'єси, що складають його, вирізняються більш розвиненим мелодико-ритмічним рисунком, фактурним розмаїттям. Акцент у виборі музичних творів для цього ансамблевого складу здійснено до європейської класичної («Менует». І. С. Баха; «Вальс» Ф. Шуберта) та сучасної джазової (Регтайм «Морозиво» Е. Градєськи, «Регтайм» С. Джопліна) музики. Означена мистецька спрямованість потребує подолання багатьох музично-технологічних аспектів, зумовлює розвиток штрихової техніки, фразування й переходів у позиції, активізації поліфонічного слуху. Засвоєння юними ансамбістами складного музичного матеріалу актуалізує й питання слухового контролю над звуковою якістю, характером звуковедення, а також зумовлює

осягнення ними структурно-композиційних закономірностей виконуваних творів.

Ще одним цікавим харківським творчим колективом є ансамбль скрипалів дитячої музичної школи №8 м. Харків ім. П. Д. Гайдамаки, створений у 2010 р. викладачем з класу скрипки Д. В. Миронюк. Значну роль у його об'єднанні відіграв також концертмейстер А. М. Ламзюк. Саме наполеглива, цілеспрямована спільна робота керівника й концертмейстера сприяла формуванню професійних засад цього колективу.

Ансамбль скрипалів ДМШ № 8, подібно до інших учнівських колективів, поєднує виконавців із різною фаховою підготовкою. Колектив складається з учасників молодшої і старшої груп, а також із колишніх випускників ансамблю, важливою складовою життя котрих стають активна концертна діяльність, участь у конкурсах, фестивалях, міських та районних заходах.

У творчому «арсеналі» зазначеного скрипкового ансамблю — різнохарактерні й різножанрові твори західноєвропейських композиторів-класиків (наприклад, «Рондо» В. А. Моцарта, авторів радянської доби та композиції сучасних українських митців, зокрема Я. Табачника («Концертне танго»), І. Поклада («Дивна скрипка») та ін. Яскраві твори й ансамблева комунікація сприяють художньому розвитку юних музикантів, вихованню їх творчих здібностей.

Високу оцінку професіоналів і визнання слухачів незмінно отримали також виступи ансамблю скрипалів ДМШ №15 ім. В. А. Моцарта, створеного у 2010 р. на базі оркестрового відділення цієї школи. За період спільної творчості юні скрипалі учасники цього колективу — не лише опанували інструмент, але й навчилися розуміти музику, набули навичок сумісного ансамблевого музикування. Колектив з успіхом виступає на концертних майданчиках міста в найвідповідальніших культурних проєктах. У програмі ансамблю різноманітні твори — від класичної музики до музики сучасних композиторів.

Таким чином, на основі вищезазначеного можна дійти певних висновків.

Ансамбль скрипалів як специфічне віддзеркалення художньо-стильових та комунікативно-психологічних тенденцій, властивих ансамблево-інструментальній сфері, стає у ХХ ст. найважливішим засобом художньо-естетичного, емоційно-психологічного й інтелектуального розвитку музикантів-професіоналів у контексті виконавсько-педагогічної практики.

Ансамбль скрипалів у ХХ ст. стає найважливішим засобом музичної комунікації і посідає значне місце в процесі формування художньої індивідуальності, музично-творчих здібностей, виконавського професіоналізму в скрипковій сфері. Активізація скрипкового ансамблевого мистецтва зумовлена потребами виконавства й педагогіки.

Семантична еволюція ансамблю скрипалів у ХХ ст. пов'язана із загальною активізацією ансамблевої творчості та виконавства. Розвиток цієї ансамблевої форми детермінований підвищенням ролі особистісного начала в поєднанні з відчуттям особливої спільності й узгодженості виконавського колективу як цілісності.

Аналіз сучасної практики вітчизняного скрипкового ансамблевого виконавства, здійснений на матеріалі діяльності відповідних творчих колективів Східного регіону України (насамперед Харкова), свідчить про суттєве поширення цієї жанрової сфери та її мистецькі здобутки.

Важливу роль у поширенні художніх традицій скрипкового ансамблю в сучасному культурному середовищі відіграють молодіжні та юнацькі ансамблеві колективи, які функціонують при спеціальних мистецьких та інших вищих, середніх і початкових навчальних закладах, а також концертують поза їх межами.

Загальним вектором розвитку подібних юнацьких ансамблів скрипалів є скерованість на подальше набуття виконавського професіоналізму, перетворення ансамблевого колективу на цінний творчий організм, а також опанування високохудожнього актуального нині різножанрового й різностильового репертуару.

Перспективним напрямом подальших розвідок у сфері скрипкового ансамблевого мистецтва може бути визначення специфіки художніх перекладень відомих класичних творів, які є основою традиційного репертуару ансамблю скрипалів.

Список літератури

1. Ансамбль скрипачей «Вдохновение» [Електронний ресурс] / National Ukrainian Academy. — К., 2011. — Режим доступу : <http://inspirationensemble.wordpress.com/home/>
2. Ансамбль скрипачей «Экспромт» [Електронний ресурс] / Харьковский политехнический институт. — К., 2011. — Режим доступу : <http://politech.com.ua/ansambl-skripachej-ekspromt/>
3. Ансамбль скрипалів «АКАДЕМ» [Електронний ресурс] / Полтавський міський будинок культури. — Полтава., 2012. — Режим доступу : <http://mbk-poltava.org.ua/kolektiv/musvoice/10-qq>
4. Благой, Д. Камерный ансамбль и различные формы коллективного музицирования [Текст] / Д. Благой // Камерный ансамбль. Вып. 2. Педагогика и исполнительство : науч. труды МГК им. П. И. Чайковского. — М., 1996. — С. 10 — 26.
5. Волощук, Ю. Українське скрипкове мистецтво [Текст] : навч.-метод. посіб. / Ю. Волощук. — Івано-Франківськ : Гостинець, 2002. — 83 с.
6. Гайдамович, Т. Инструментальные ансамбли [Текст] / Т. Гайдамович. — Изд. 2-е, передаб. и доп. / Т. Гайдамович. — М., 1963. — 54 с.
7. Гаккель, Л. Ансамбль / Л. Гаккель // Муз. Энциклопедия. Т. 1. — М.: Совет. Энцикл., 1973. — С. 170 — 171
8. Готлиб, А. Искусство ансамбля [Текст] / А. Готлиб // Совет. музыка. — 1967. — № 2. — С. 40 — 50.

9. Зеленин, В. Работа в классе ансамбля [Текст] / В. Зеленин. — Минск : Высш. шк., 1979. — 60 с.
10. Кліменко, Ж. Работа над основними навичками ансамблевого виконання [Текст] : метод. реком. / Ж. Кліменко. — Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2006. — 16 с.
11. Мезинський, Р. Концертне турне ансамблю «Віоліно» : схід-захід [Електронний ресурс] / Р. Мезинський. — Режим доступу : http://postup.brama.com/010213/25_9_4.html.
12. Микитка, А. Струнно-смічкові ансамблі [Текст] : навч. посіб. / А. Микитка. — Тернопіль, 2006. — 104 с.
13. Польская, И. Камерный ансамбль: история, теория, эстетика [Текст] : моногр. / И. Польская. — Х. : ХГАК, 2001. — 396 с.
14. Раабен, Л. Искусство ансамбля [Текст] / Л. Раабен. — Л. : Музыка, 1963. — 154 с.

Надійшла до редколегії 16.09.2012 р.